

2002

Karel Nepraš (1932–2002)

Polibek, 1987

Někteří umělci mají charakteristický autorský rukopis, Karel Nepraš k nim svou nezaměnitelností a rozpoznatelností patří. Autor absolvoval pražskou AVU v dobách tvrdého stalinismu v letech 1952–1957. Zde se setkal s Janem Koblasou, Bedřichem Dlouhým a Jaroslavem Vožniakem a roku 1954 založili skupinu (později pojmenovanou Šmidrové) reagující na společenskou realitu dadaisticko-surrealistickými akcemi. Vzдорovali nátlaku doby absurdně laděnými vystoupeními výtvarně, divadelně, literárně i hudebně zaměřenými. Obdobně později v šedesátých letech spoluzaložil Křižovnickou školu čistého humoru bez vtipu, členy byli mj. Jan Steklík, Otakar Slavík, Zbyšek Sion. Karel Nepraš měl kvůli svým neskrývaným politickým názorům v letech 1968–1989 zakázáno vystavovat a živil se restaurováním. Po změně poměrů se stal velmi uznávaným umělcem a v letech 1992–2002 dokonce působil na Akademii výtvarných umění v Praze jako profesor. Díky svým osobitým dílům se řadí k průkopníkům českého moderního umění a je jedním z nejoriginálnějších představitelů české grotesky.

Karel Nepraš se v 50. letech věnoval především kresbám plným černého humoru. Kresba v tragikomicky sarkastickém duchu provázela celý jeho tvůrčí život. Od 60. let se pak začal projevovat jako svébytný sochař expresivně drásavých a existencialismem prodchnutých figurálních objektů reagujících na český informal. Svá sochařská díla sestavoval z kovových konstrukcí, drátů, hadiček a jiných banálních materiálů, které doplňoval textilem a povrch pak přetíral často agresivně červenou barvou. Jeho Moroa či Velký dialog (1966) patří k vrcholům českého sochařství té doby – šlachovité figury, které provokují svou groteskní naléhavostí, naplňují šmidřii estetiku parodie a divnosti, ale rezonuje v nich i generační pocit životní absurdity až bezvýchodnosti. V 70. a 80. letech do jeho asambláží přibýly další nesochařské materiály – stavební armatury, vodovodní trubky, železná péra, šrouby, nádoby, gumové hadice a různé instalatérské součástky. I v dalších desetiletích rozvíjel Nepraš svoji typickou estetiku asambláží tvořených z různých technických materiálů a objektů, později kromě kovu využíval také kameninové roury a elektroporcelán. Autorovu závěrečnou tvůrčí etapu z přelomu tisíciletí představovaly monumentální litinové postavy a figurální kompozice.

Polibek pochází z roku 1987 a naplňuje všechny výše zmíněné styčné body Neprašovy tvorby. Jeho oblibu v absurditě, recesi, nadsázce, grotesce, sarkasmu, expresivní deformaci, spontánnosti, kombinování materiálů (instalatérské trubky, vodovodní kohoutky, spojky, plastové hadičky, dráty, kovová konvička). Všechny ty zdánlivě nesoudržné prvky jsou svařeny, slepeny, omotány fází a natřeny výrazným červeným lakem. Vznikl objekt osobitého humoru, který se sarkasmem Neprašovi vlastním vskutku originálně představuje něžný a láskyplný moment políbení dvou bytostí. Zvláštních, divných, ale milujících se až za hrob svých snad stažených kůží a setrvávajících v nepřestávajícím polibku již více než třicet let.

100 LET
DĚL
UMĚLCŮ
OSUDŮ